

Особливості правового регулювання окремих договірних конструкцій

Башурин Наталія Ярославівна

аспірант кафедри цивільного права

навчально-наукового юридичного інституту,

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»

Науково-технічна інформація як об'єкт договірних правовідносин

В умовах стрімкого розвитку сучасного інформаційного суспільства в межах науково-технічного прогресу можемо стверджувати, що науково-технічна інформація є ідейним і методичним фундаментом для впровадження новітніх технологій, інноваційних методів роботи, наукових чи технічних відкриттів у будь-якій сфері суспільного життя. Також на сьогодні науково-технічна інформація стала доволі поширеним продуктом реалізації, тому і дуже часто є предметом різноманітних договорів: до прикладу, про створення науково-технічної інформації, про передачу науково-технічної інформації тощо.

Відтак можемо стверджувати, що науково-технічна інформація є не лише об'єктом цивільних правовідносин, як і будь-який інший вид інформації, але може бути об'єктом договірних правовідносин у процесі її створення чи передачі на замовлення інших осіб за окремими видами договорів.

Легальне її визначення міститься у Законі України «Про науково-технічну інформацію». Згідно зі статтею 1 цього нормативно-правового акту під науково-технічною інформацією слід розуміти документовані або публічно оголошені відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді». У статті 2 Закон України «Про науково-технічну інформацію» проголошує, що науково-технічна

інформація є суспільним надбанням, а в статті 6 ця сама інформація проголошується об'єктом права власності [1]. За таких умов вчені схильні дотримуватися тієї позиції, за якою інформація має все-таки ознаки об'єкта права власності, оскільки і надалі в статті 7 міститься норма, за якою споживач науково-технічної інформації несе відповідальність за додержання прав власника цієї інформації.

Також слід зазначити, що ч. 2 і ч. 4 ст. 6 зазначеного Закону передбачає можливість переходу права на інформацію до інших суб'єктів цивільних прав. Як відомо, перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта до іншого є правонаступництвом. У свою чергу, правонаступництво складає основу цивільного обороту. До того ж можливість переходу в порядку правонаступництва існує лише для майнових прав та обов'язків. Тому по суті закон вказує на оборотоздатність цього виду інформації і на майновий характер прав на нього [4, с. 198]. Отже, науково-технічна інформація доволі часто у договірних відносинах в науково-дослідній та дослідно-конструкторській сферах може виступати їх об'єктом, що впливає із тверджень законодавця.

Практика вище вказані положення підтверджує, оскільки підставою виникнення права власності на науково-технічну інформацію є створення науково-технічної інформації своїми силами і за свій рахунок, виконання договору про створення науково-технічної інформації, виконання будь-якого договору, який містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи. Частіше за все науково-технічна інформація стає невід'ємною складовою частиною відносин, що виникають внаслідок укладення договорів на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також договорів на інформаційне забезпечення таких робіт.

Особливості правової конструкції договорів на виконання науково-дослідних робіт та дослідно-конструкторських робіт, співвідношення із суміжними договірними конструкціями дозволяє їх охарактеризувати як особливий різновид договорів, на підставі яких виникають договірні зобов'язання в інформаційній сфері. Зазначені договірні форми спрямовані на опосередкування відносин у

сфері акумуляції, зберігання, обробки та поширення результатів наукових досліджень – наукової та науково-технічної інформації. ,тому на регламентацію договірних відносин у сфері проведення наукових досліджень, крім положень ЦК України, поширюються норми інформаційного законодавства [3, с. 355].

Чинне законодавство не містить особливих вимог до форми договорів на виконання науково-дослідних робіт та дослідно-конструкторських робіт. Тому до форми таких договорів застосовуються загальні положення ЦК України про форму правочинів (ст. 205-210). Виконання зазначених договорів розраховане на тривалий час, досить часто його сторонами чи однією з них є юридичні особи, тому договори на здійснення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за змістом статті 208 слід укладати у письмовій формі. За домовленістю сторін чи за вимогою однієї з них договір може бути також нотаріально посвідчений [3, с. 355].

Натомість Мельник О.М. у своєму дисертаційному дослідженні зауважує, що інформаційне забезпечення певної науково-технічної розробки може здійснюватися силами самого розробника. Проте здебільшого такі роботи виконуються за договором із спеціальними установами. Сторонами у договорі на інформаційне забезпечення можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які виступають як виконавцями, так і замовниками-споживачами. На стороні виконавця можуть бути фізичні та юридичні особи як творці і накопичувачі науково-технічної інформації, виробники, власники, зберігачі. На стороні замовника — споживачі (фізичні та юридичні особи) і посередники [2, с. 21].

Об'єктом договору на інформаційне забезпечення є документована на будь-яких носіях або публічно оголошувана вітчизняна і зарубіжна науково-технічна інформація. Особливість науково-технічної інформації полягає в тому, що вона, з одного боку, є результатом науково-технічної творчої діяльності, а з іншого — забезпечує ту ж саму науково-технічну творчу діяльність необхідними відомостями, даними. Відповідно складається постійно діючий процес самовідтворення [2, с. 22].

Отже, можемо зробити висновок про те, що науково-технічна інформація є доволі універсальним об'єктом в договірних відносинах, де може виконувати як основну роль, так і допоміжну. Проте на сьогодні законодавство, що регулює питання, пов'язані із науково-технічною інформацією та інформаційно-технічною діяльністю потребує ретельного перегляду та внесення змін, оскільки даний об'єкт має визначну роль у практиці укладення договорів у сфері науково-технічної діяльності, проте є недостатньо урегульованим і захищеним на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 року №3322-ХІІ – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.
2. Цивільно-правова охорона інтелектуальної власності в Україні [Текст] : автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Мельник Олена Миколаївна ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2004. - 36 с.
3. Цивільно-правове регулювання зобов'язальних інформаційних відносин [Текст] : *монографія* / А. О. Кодинець. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2016.
4. Яриш О.М. Правове регулювання цивільних відносин, об'єктом яких є інформація / О.М. Яриш // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2014 р. – № 9-2, Том 1. – с. 197.